

Programma

Wadden
zeehavens

Raad van Advies Waddenzeehavens

Remonstrantse kerk Groningen
20 november 2013 17.30-20.30 uur
Coehoornsingel 14, 9711 BS Groningen

Agenda en Leidraad

Aansluitend op het
tweede Wadden-
zeehavendebat

Arjen Bosch

Agenda

- 1. Toelichting op agenda en verslag**
- 2. Reflectie op Waddenzeehavendebat**
- 3. Specialiseren op basis van 'natuurlijke' economische kracht**
- 4. Unescohavens**
- 5. Gezamenlijk profileren**
- 6. Samenhang havenprogramma Waddenfonds**
- 7. Planning**

Leidraad Raad van Advies Waddenzeehavens

Dit document leidt de deelnemers door de agenda van de Raad van Advies Waddenzeehavens op 20 november 2013 te Groningen.

1. Toelichting op agenda en verslagen

Doorwerking Koers waddenzeehavens

In onderstaande tekstbox zijn de onderwerpen geordend aan de hand van de kernpunten uit het door de Raad vastgestelde *Koers Waddenzeehavens*. Deze onderwerpen vormen de basis voor de agenda.

Belangrijke documenten (zoals *Koers Waddenzeehavens* en het *bestuurlijk statement*) zijn te downloaden via www.waddenzeehavens.nl.

De programmamanager geeft een korte toelichting op de voortgang sinds de vorige Raad van Advies.

Specialiseren op basis van 'natuurlijke' economische kracht

- Biobased economy
- Scheepsbouw
- Visserij

Unesco-havens

- Programma Building with Nature Waddenzeehavens
- EcoPort certificering

Gezamenlijk profileren

- Offshore beurs 16/17 oktober
- Bestuurlijk statement

Samenhang bieden voor een havenprogramma Waddenfonds

- Gehonoreerde havenprojecten
- Kernpunten gesprek Waddenfonds

Stemt de Raad in met de agenda

[1a verslag RvA 11 juni 2013]¹

Stemt de Raad in met verslag?

Terugmelding Harm Post uit de Branche Organisatie Zeehavens.

2. Reflectie op Waddenzeehavendebat

Het tweede Waddenzeehavendebat vindt plaats, voorafgaand aan de Raad van Advies.

[Programma Waddenzeehavendebat 2013]

De leden van de Raad van Advies kijken terug op het Waddenzeehavendebat dat 's middags heeft plaatsgevonden

¹ Aanduidingen [met deze layout] geven de titel van het betreffende pdf-bestand

3. Specialiseren op basis van 'natuurlijke' economische kracht

a. Biobased economy

De bijzondere positie voor de biobased economy in de Eemsdelta is te danken aan de schakelingsmogelijkheden van:

- Chemie
- Energie
- Agrarisch achterland
- Verbinding met zee- en binnenvaart

Op 10 en 11 oktober a.s. in Delfzijl organiseerde Eemsdelta Green de 'Biobased dagen 2013' te Delfzijl.

Terugmelding van Cor Zijderveld

Eemsdelta Green wil zich vooral richten op het realiseren van concrete projecten van de aangesloten bedrijven. Het ministerie van EZ heeft aangegeven bij te willen dragen door inzet van Agentschap NL, WUR en eigen inzet. Naar aanleiding daarvan organiseerde het programmateam Waddenzeehavens een bijeenkomst met Eemsdelta Green, Dienst Landelijk Gebied, provincie Groningen en het ministerie van EZ. Zij concludeerden dat de verschillende partijen elkaar nog beter kunnen versterken. De ondersteuning van EZ en partners kan zich het beste richten op:

1. Inzet van de WUR in aanvulling op het kenniscluster Biobased Economy (Zernike Applied Processing, Brainwierde Wijwerd, RUG & WUR CarbonCC met het ProteinCC). De inzet zou zich voor het Waddengebied vooral moeten richten op gewassen die op grote schaal geteeld worden, zoals eiwitwinning uit bietenloof.
2. Toepassing van regelgeving eenvoudiger maken. De RUG presenteerde op de Biobased dagen een studie, die aangaf dat binnen de huidige regelgeving nog veel oplossingen mogelijk zijn. EZ gaf aan bereid te zijn een vergelijkbare aanpak te willen implementeren (evt. in samenwerking met Agentschap NL).
3. Internationalisering
Biobased Economy speelt op internationale schaal. Kansen kunnen ook over de grens gezocht worden, zoals in Duitsland (bijvoorbeeld Klimacentrum Nord), waardoor Europese fondsen eerder in zicht komen.

Op 14 november vindt nog een regionaal werkatelier in Groningen plaats waar deze onderwerpen in bredere kring worden besproken.

Terugmelding van Arjen Bosch

Gelegenheid voor reflectie van de Raad op de ontwikkelingen

[3 Biobased dagen 2013 Eemsdelta]

b. Scheepvaart

Zoals in het Koersdocument eerder naar voren is gekomen, blijkt er veel specialisatie in het Harlingse aanwezig te zijn. De innovatie concentreert zich op het onderdeel van alternatieve aandrijving, zoals LNG, diesel-elektrische varen ed. Ook recycling van schepen kan een aanvulling op de cyclus van duurzame scheepsbouw zijn. Het programmateam organiseerde twee werkateliers, waarmee de aandacht voor het onderwerp sterk toenam. De Harlingse werven

richtten recent een samenwerkingsverband op, waarvan de heer Talsma een workshop op het Havendebat verzorgt.

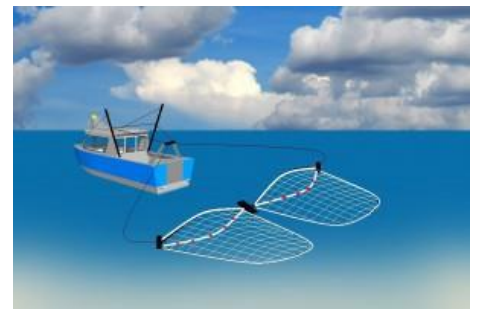
Terugmelding van Rik Duijn over ontwikkeling scheepsbouw

In het laatste werkatelier kwamen de volgende zaken naar voren:

- Kleinere bedrijven zijn in staat verschillende business cases op te bouwen, maar struikelen op de kosten, die samenhangen met het hoofd bieden aan bestaande regelgeving. Zij pleiten voor een toetsgebied met extra faciliteiten om de maatregelen en risico's die gepaard gaan met onzekerheden in de regelgeving. Energy Valley gaf aan daar nog altijd mogelijkheden voor te zien in de Green Deals.
- De NHL stelde inmiddels een medewerker aan om ondernemers te ontzorgen. Er is nog wel behoefte aan ondersteuning van ambtelijke diensten van havengemeente, hetgeen het beste voor de havengemeenten gezamenlijk kan worden opgezet.
- Sommige regelgeving kan alleen in de vorm van een tijdelijke dispensatie, daar kan een bedrijf geen business case mee opbouwen. Het zou helpen als met overheden afspraken te maken zijn, dat bepaalde regelgeving (eventueel in individuele gevallen) ook meerjarig geldt.

Ten slotte zijn er financieringsproblemen, bij innovatieve projecten en schepen die "onder water staan" (waarde schip gedaald onder waarde van de lening). De voortgang van innovatieve projecten is gebaat als Waddenfonds hier een rol in kan spelen (revolving fund).

- Geïnspireerd op het succesformule van het NOx fonds in Noorwegen wordt fondsvorming als een belangrijke katalysator gezien. De rol van het Waddenfonds zou nog meer in betekenis kunnen winnen in combinatie met andere financieringsbronnen: Milieuruimte gebruikers (kaartje veerboot of haventarief) NUON middelen en banken.

Workshop
op debat

Hoe beoordeelt de Raad de voorstellen ?

c. Visserijhavens

Met de havens van Den Oever, Harlingen en Lauwersoog is afgesproken om langs de volgende lijnen samen te werken:

- Om de recreatie te stimuleren willen de havens zich richten op de verkoop van verse vis (incl. garnalenpellerij) en het (veilig) beleven van visserijbedrijfsleven in de haven zelf.
- Havenfaciliteiten afstemmen op de transitie naar duurzame visserij.
- Inspelen op de overstap naar zuinigere motoren en duurzamere brandstoffen, in het bijzonder LNG en dieselelektrisch varen.
- Overwegen van gebruik van discards, zoals verwerking tot vismeel. In Noord Holland is de logistiek van discards aangekaart: *ga je dat overal zelf doen, of op één plek goed. Als voor dat laatste gekozen wordt, dan moet het logistieke vervoer duurzaam worden opgelost in samenwerking met de andere waddenzeehavens.*

In de komende periode is voorzien in een werkatelier over bovenstaande punten.

Zienswijze van Theo Meskers en Harm Evert Waalkens

Workshop
op debat

Heeft de Raad suggesties voor inhoudelijke invulling van het werkatelier?

4. UNESCO havens

De havens hebben in het koersdocument Waddenzeehavens de ooit bestaande aversie tegen natuurbeschermingsregels omgezet in profilering als Unescohavens, te borgen via EcoPorts. In het Koersdocument spraken zij af dit vorm te geven via de lijnen:

- a) Duurzaam havenbedrijf
- b) Als uitvloeisel van de Werelderfgoed status zijn extra ambities voor haven- en natuurontwikkeling gedefinieerd via “Building with nature” (UNESCO havens):
 - baggerwerk speelt in op sedimenthuishouding van de Waddenzee
 - havenontwikkeling van meet af aan koppelen aan natuurontwikkeling.

a. EcoPorts

Groningen Seaports NV heeft 8 jaar ervaringen met EcoPorts en is bereid zijn expertise met de andere havens te delen. Verder is ook contact gezocht met de EcoPort coördinator van ESPO. De Wageningen UR is in samenwerking met het programma Waddenzeehavens gestart met de ondersteuning van de certificering van de Waddenzeehavens, als onderdeel van het programma Building with Nature. Inmiddels is met ESPO een werkatelier gehouden, waarin werd geadviseerd om gezamenlijk de certificering te organiseren. Samen met ESPO, Groningen Seaports en de WUR organiseerde het programmateam een eerste werkatelier met medewerking van alle havens.

De hoofdconclusies luiden:

- Via EcoPorts is de inzet voor UNESCO havens goed te borgen en zichtbaar te maken.
- Alle havens werken aan verdere verduurzaming van hun havenbedrijf.
- Er valt veel winst te boeken door kennis te delen, zaken samen op te pakken en elkaar te inspireren.
- Groningen Seaports heeft al jaren ervaring met EcoPort certificering en is voor de vierde keer EcoPorts gecertificeerd: in 2006, 2008, 2010 en in 2013.
- De bijdrage van de WUR wordt zeer op prijs gesteld.
- De onafhankelijke beoordeling voor certificering worden door ESPO uitbesteed (kosten ca. € 1.200 per havenorganisatie per 2 jaar).
- De havens kunnen met de huidige inzet van personele middelen EcoPort certificering realiseren.

De havens willen graag samenwerken om EcoPort certificering gezamenlijk te organiseren, met steun van programma Waddenzeehavens, WUR en de ervaring van Groningen Seaports.

Workshop
op debat

Staat de Raad achter de voorgestelde lijn?

[4a Z card EcoPort GSP]

b. Programma Building with Nature

In samenwerking met de Waddenzeehavens stelde Ecoshape het programma *Building with Nature Waddenzeehavens* op. Dit programma is afgestemd met het programma *Naar een Rijke Waddenzee* en besproken met het Waddenfonds en de Waddenacademie (via de regiegroep Sedimenthuishouding Waddenzee). Er is geen discussie meer over de inhoud en de financiële omvang.

Het Waddenfonds financiert voor natuuronderwerpen tot maximaal 90% en voor overige thema's 40%. Het financiële aanbod voor het volledige programma verdeeld over EcoShape, overheden²/havens en Waddenfonds is grosso modo 1/3 : 1/3 : 1/3.

Omdat het Waddenfonds zich momenteel in een transitiefase van project naar programma financiering bevindt, gaan de gesprekken vooral over de vorm van cofinanciering.

[4b Programma Building with Nature Waddenzeehavens]

Het baggerwerk van de vaargeulen en het ontwikkelen van een referentie voor baggerwerk, is niet opgenomen in het programma Building with Nature Waddenzeehavens. In de regiegroep sedimenthuishouding Waddenzeehavens is voorgesteld dat RWS bijdraagt aan de kennisontwikkeling via het beheerplan Kaderrichtlijn Water.

Workshop
op debat

Staat de Raad achter de lijn om het programma te versterken door samenwerking met RWS?

5. Gezamenlijk profileren

In de vorige Raad is afgesproken om op de 13de Offshore beurs ervaringen op te doen met gezamenlijk profileren.

a. Beursbezoek

De Waddenzeehavens hebben op uitnodiging van het NNOW bijgedragen aan een gezamenlijke profilering op de Offshore beurs in Amsterdam.

De stand viel niet erg op, in verhouding tot de andere stands. Wellicht is het beter om bij een dergelijke beurs de samenwerking te zoeken met de grootste standhouder, in dit geval Port of Den Helder. Wat prima werkte was het gezamenlijke seminar.

b. Overige gezamenlijke profilering

De wijze waarop de Waddenzeehavens nu samenwerken leidt ook tot gezamenlijke profilering:

- Tweede Waddenzeehavendebat
- Werkateliers
- Website: www.waddenzeehavens.nl

"Hebben de Nederlandse zeehavens de nodige infrastructuur en havenlogistieke voorzieningen voor nieuwe Nederlandse windparken?" zal de centrale vraag zijn in deze sessie georganiseerd door NNOW Northern Netherlands Offshore Wind - op initiatief van Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (NHN).

Edwin Stolk geeft zijn overwegingen over het gezamenlijk profileren.

Workshop
op debat

Gelegenheid voor reflectie op bovenstaande overwegingen

[5a Ervaringen 13de Offshorebeurs Amsterdam]

² Daarbij is aangetekend, dat de regie over het proces in verband met de maatschappelijke inbedding, bij de regionale projectsturing ligt.

Het bestuurlijk statement, gegeven bij het eerste Waddenzeehavendebat wordt op het tweede Waddenzeehavendebat herbevestigd, in verband met de deelname van Lauwersoog en Den Oever.

[5b Bestuurlijk statement 2013 A4]

6. Samenhang bieden voor het Waddenfonds

Havendirecteuren, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de voorzitter van de Raad van Advies Waddenzeehavens en de secretaris zijn op persoonlijke titel uitgenodigd door de directeur Waddenfonds (Bram van der Klundert) voor een informele ontmoeting onder het motto "Wat de doen met €100 miljoen". De inbreng van de voorzitter van de RvA is in bijgaande notitie samengevat.

Aan het slot van de ontmoeting vroeg Bram van der Klundert, de deelnemers of zij onder regie van de Raad van Advies Waddenzeehavens afgewogen voorstellen zouden willen ontwikkelen voor een Waddenfonds havenprogramma. De deelnemers hebben daar unaniem positief op gereageerd.

Terugkoppeling van de deelnemers aan de ontmoeting met het Waddenfonds

[6a Inbreng ontmoeting Waddenfonds]

[6b Gehonoreerde Waddenfondsprojecten]

7. Planning

Gebaseerd op het huidige ritme van het programma Waddenzeehavens ziet de planning er als volgt uit.

Volgende Raad van Advies

Juni 2014 in een Visserijhaven

Waddenzeehavendebat

Voorjaar 2015 in Noord Holland

